

Un spectacol popular, viu și bogat.

Teatrul de Păpuși din Oradea

TRAISTA FERMECATĂ

adaptare și prelucrare
de Sütő Andras
după Ion Creangă

Această *Traistă fermecată*, sau, într-o traducere mai fidelă a titlului maghiar (*Ördögűző Tarisznya*), „Traista care alungă dracii”, depășește modalitatea obișnuită a dramatizărilor după povești clasice, destinate teatrului de păpuși. De obicei, acei care se încumetă la o asemenea întreprindere, îndobște minuiitori sau regizori, se mărginesc la o transpunere corectă, literară a operei, căutând soluțiile specifice genului și reducând dialogul la un strict necesar pentru înțelegerea tramei. Scriitor de temperament, cu vechi state de serviciu și experiență proprie în domeniul dramaturgiei, Sütő Andras purcede la o reinterpretare a cunoscutei povestiri, păstrind — cei drept — personajele principale, dar punându-și amprenta proprie asupra piesei. El redimensionează caracterele, imprimând textului un umor amar, uneori frust, și investind personajele cu har și înțelepciune. Recunoaștem, pe alocuri, lumea satu-

lui ardelean, așa cum ne apare în romanul autobiografic *Un leagăn pe cer*, a cărei filozofie populară este profundă și gravă.

Astfel, începînd cu chiar eroul central, soldatul Ivan, care nu mai apare aici cu înduioșătoarea lui inconștientă, înotînd prin aburii de alcool, ci cu tristețea însingurării a celui departe de casă și cu credința forței sale în lupta cu întinericul, pînă la acel dumnezeu demistificat, al cărui nimb este montat pe creștet de actor în hazlie complicitate cu spectatorii, toate personajele sînt investite cu virtuți neașteptate, foarte scenice, preconizînd noi relații între măștile comediei.

A rezultat de aici un spectacol popular, viu și bogat, al cărui ritm, remarcabil dozat, acoperă largi teritorii între lirism și comedie. Este prima, dar nu și ultima calitate a regiei semnate de Vera Szele, care a înțeles și completat sensurile sugerate de text prin reprezentări și acțiuni inteligente, consecvente ca stil și de bun gust. Ajutată de un scenograf (Vilmos Bölöni) a cărui personalitate se impune de la prima scenă, realizatoarea spectacolului deconspiră convenția scenică, montînd în joacă și cadrul scenic și elementele de decor, desenînd podul, drept locul unde va trebui să acceptăm Paradisul, iar enormul poloboc, drept infern. Interpretele devin draci, minjindu-și fața cu sulemenile, apucînd furci ornate cu panglicuțe și suferînd mai mult o joacă de copil decît fapte îngrozitoare. Grotescul acestor scene dă întregului spectacol un caracter optimist, popular, într-un remarcabil spirit al tradiției și, totuși, foarte modern.

Anumite lungimi în prolog, ca și în finalul spectacolului, ca și trăsăturile prea discrete ale eroului principal, mai ales în scenele unde lumina este mai puțin nuanțată, sînt lucruri

perfectibile. Sperăm: că ele au și fost revizuite în folosul unității de stil a spectacolului.

Din lunga listă a interpreților am remarcat pe Lajos Szabo (Ivan), pentru discreția mijloacelor de expresie, Ildiko Kilin (Bolha), pentru umorul fin și frumoasa minuire, Sandor Karalyos (Dumnezeu) și György Kovacs (Sfântul Petru), un cuplu comic remarcabil, Emőke Weiss (Moartea), pentru armonia mișcărilor, Lajos Seres (Boierul), pentru mijloacele tehnice de animație, ca și pe C. Miskolci, Marta Pető, Beatrix Moldovan Halasi, Edith Parate, Annamaria Pasztai și Amalia Simonfi pentru contribuția adusă în spectacol în roluri de mai mare sau mai mică întindere. O remarcă deosebită pentru omogenitatea grupului de drăcușori, care se distinge prin frumoasa plastică a mișcării și umor de bună calitate.

Spectacol experiment, dar nici o clipă experiență gratuită, *Traista fermecată* promite începutul definirii unui stil propriu, unui profil artistic original pentru acest colectiv, în care personalitatea creatorilor poate oferi garanția viitoarelor succese.

Mihai Crișan

Teatrul de Păpuși din Galați

PASĂREA ALBASTRĂ

adaptare de E. Mihăiescu
după Maeterlinck

Regia : TRAIAN GHÎTESCU-CIU-REA. Scenografia : MIRCEA NICOLAU. Muzica : CRISTOFOR BARBATTY.

Distribuția : DIDA DOICU, MIOARA DAN, RODICA VASILIU, FELICIA GHITESCU, TANTA CURELARU, GETA MIROIU, VALENTINA LEPADATU, MARIANA GANEA, ENACHE ANGHEL, OCTAVIAN ANDRONACHE, FLORIN CÎMPEANU, DAN GANEA.

Inițiativa Teatrului de Păpuși din Galați de a înlesni copiilor (școlari mici) un prim contact cu răscolitoarea metaforă dramatică a lui Maurice Maeterlinck merită mai mult decât o încuviințare completentă. Probabil

este însă de a ști dacă scrupulul, care grevează formula reducărilor din textul original, poate fi anihilat cînd se alege ca formulă literară adaptarea liberă. „Povestirile după Shakespeare” ale fraților Charlier, și Mary Lamb oferă pilduitoare precedente în materie : în acel caz, epicizarea capodoperelor dramatice se voia mai curînd o invitație decît o inițiere ; decîi un stîruiitor, și pedagogic, și binevenit apel la frecventarea sursei, fiindcă pare-se că la 1807 bardul de pe Avon era, vorba lui Breslașu, „mai mult citat decît citit”. Dacă în conștiința micilor spectatori ai Teatrului de Păpuși Galați adaptarea semnată de E. Mihăiescu ar reuși să se fixeze cu forță artistică semi-autonomă, ca umbra marelui text adaptat, sarcina ar fi îndeplinită.

Dar acest îngîndurat zimbet pentru mai tirziu este problematic. Calitățile spectacolului apar nu din, ci în ciuda partiturii literare. Firav, liniar, dovada unei permanente confuzii între simplu și simplificador, textul adaptării elimină aproape toată poezia căutărilor unui răspuns captivant și fundamental la întrebarea : unde se află fericirea ? și încearcă minore compensații în introducere a unor catrene săltărete, fals vioaie, la care nici intervenția compozitorului n-a găsit sprijin și inspirație. După ce trec pragul visului, Tytyl și Mytyl, copiii tăietorului de lemne, par mai curînd doi ornitologi precoci, ambițioși, unilateral preocupați („Dă-ne pasărea ! Dă-ne pasărea !”) de posesiunea unui exemplar rarissim decît de luminile și umbrele de pe tărîmurile traversate.

Dacă spectacolul nu eșuează în prozaismul spre care îl împing cu consecvență replicile plate (unele fac elogiu medicinii și farmacologiei contemporane !), meritul aparține scenografiei. Mircea Nicolau a găsit echivalente plastice de bună sugestie ale unei povești, în esență, romantică, dar stilizată simbolist. Lumina umple de mister alternanțele zi/noapte, lumina are grație în silueta zinei ce o personalizează cu a sa baghetă luminiscentă. Vegetalul și arhitecturalul, împletite inextricabil, se integrează în logica visului ; așa, volutele unor capitelluri ionice se ghemuiesc, ciudat dar credibil, la subțioara unor ramuri de copac. În execuția păpușilor ar fi fost, poate, de dorit mai multă consecvență. Bunicii Tyt, de-abia decupați din norii de carton alb, plutește mai fabulos decît se zbuicumă Pasărea Albastră, o zburătoare al cărei penaj, migălit, n-o îndepărtează prea mult de modelul unui păun frumos, dintr-o faună totuși domestică.

Dintre interpreții-minuitori, se remarcă Rodica Vasiliu (Bérylune, Lumina, Mama Tyt) și Dan Ganea (Cățelul Tylo). Vocile Didei Doicu și Mioarei Dan (în rolurile celor doi copii), insuficient marcate, nu relansează „coloana sonoră” a feeriei, prea ancorată în cuvînt amorf și în melodie monotonă.

Stefan Iureș